

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSE ORNITHOLOGISCHE UNIE

VOORTZETTING VAN JAARBERICHT 1 — 17, 1911 — 1928 EN HET ORGAAN DER CLUB VAN NEDERLANDSCHE VOGELKUNDIGEN 1 - 29, 1929 - 1956

REDACTIE: Dr. G. C. A. JUNGE, Dr. C. G. B. TEN KATE (Secretaris,
Kampen, Fernhoutstraat 13) en Dr. H. N. KLUIJVER.

TEN GELEIDE

Nu het samengaan van de Nederlandsche Ornithologische Vereniging en de Club van Nederlandsche Vogelkundigen in de Nederlandse Ornithologische Unie met ingang van 1 januari 1957 een feit is geworden, leek het gewenst de tijdschriften ARDEA en LIMOSA niet te doen uitgaan van resp. de afdeling N.O.V. en de afdeling C.N.V., maar van de N.O.U. zelf. Hierdoor immers wordt een verantwoorde stofverdeling tussen de beide tijdschriften aanzienlijk vergemakkelijkt.

In dit verband is het een verheugende omstandigheid, dat het Uniebestuur de suggestie van het voorlopige bestuur om de beide tijdschriften tevens door één redactiecommissie te doen verzorgen, heeft verwezenlijkt.

Dit had tot gevolg, dat wat LIMOSA betreft de heren Jhr. Dr. Ir. F. C. VAN HEURN en Tsj. Gs. DE VRIES werden vervangen door Dr. G. C. A. JUNGE en Dr. Ir. H. N. KLUIJVER, terwijl het secretariaat van de redactie in handen is gebleven van Dr. C. G. B. TEN KATE.

De nieuwe redactie stelt het op prijs op deze plaats namens alle lezers van LIMOSA Jhr. VAN HEURN en DE VRIES zeer hartelijk te danken voor het vele en goede werk, dat beiden gedurende vele jaren geheel belangeloos voor het tijdschrift hebben verricht — de eerste vooral op het gebied van de Indonesische avifauna, de laatste met name op het terrein van de „oö- en nidologie”.

Wat de stofverdeling aangaat, is het de bedoeling, dat LIMOSA zich meer in het bijzonder zal beperken tot de Nederlandse ornithologie en wel vooral avifaunistische publicaties zal bevatten. In verband hiermede zullen voortaan de gegevens over Broed- en Trekvogels alle worden verwerkt in de rubriek „Ornithologie van Nederland” van LIMOSA. Ook de resultaten van het ringonderzoek vanwege het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden en de lijsten van terugvondsten in Nederland van in het buitenland geringde vogels zullen als vanouds in LIMOSA blijven verschijnen, evenals de rubriek „Oö- en Nidologische Mededelingen”. Alle hierop betrek-

king hebbende copie wordt dus ingewacht bij de heer TEN KATE. Daar staat tegenover, dat grotere verhandelingen over oecologie, vogeltrek, ethologie en systematiek of over buiten Europa levende vogels in het algemeen in ARDEA zullen worden opgenomen, zodat het voor een vlotte afwikkeling aanbevelenswaardig is alle copie van deze aard in te zenden aan de heer JUNGE, in zijn hoedanigheid als secretaris van de redactie van ARDEA.

Ook op deze plaats zij er op gewezen, dat alle Unie-leden beide tijdschriften krijgen toegezonden.

DE REDACTIE.

De broedvogels van „Oostelijk Flevoland” in 1956

door

C. G. B. TEN KATE

met medewerking van A. VAN DEN BERG en J. A. F. KORIDON,

(Vogelwachters bij het Staatsbosbeheer)

(met 2 tekstfiguren)

(With summary: The Breeding-Birds of „Oostelijk Flevoland”, 1956)

(39ste Publicatie van de „Club van Zuiderzeewaarnemers”)

Inleiding.

Zoals in het verslag over 1955 reeds werd vermeld, moest aan het eind van dat jaar nog totaal 10 km ringdijk worden aangelegd, hoofdzakelijk in het N.W.-gedeelte, maar ook nog enkele stukjes tussen Harderwijk en Elburg (zie Limosa, 28, p. 113, fig. 1). De opening tussen de percelen R' en V in de uitmonding van de Elburger haven werd 10 juli gesloten (3 mnd. Bericht Zuiderzeewerken, 37 p. 131), nadat een week tevoren de doorvaart door de Roggebotsluis naar Ketelmeer en IJsselmeer was mogelijk geworden (ibidem, p. 133). Op 13 september werd de laatste opening, ca halfweg tussen Lelystad en Zwolse Hoek, gedicht, waarna de 3 gemalen bij Lelystad, Harderwijk en Ketelhaven onmiddellijk met het uitpompen van het 54000 ha grote gebied een aanvang maakten (ibidem, p. 114—122 en p. 131). Hierbij daalt de waterspiegel per etmaal ca 1 cm (ibidem, p. 121), terwijl volgens de in de pers gepubliceerde gegevens de hele polder vermoedelijk eind juli of begin augustus 1957 zal zijn drooggefallen. Met het ondiepe gedeelte langs de Veluwekust zal dit echter aanzienlijk eerder het geval zijn; reeds einde december 1956 waren daar hele stroken zeebodem zichtbaar geworden en het is dan ook wel zeker, dat zich hier in het broedseizoen 1957 al broedvogels zullen kunnen vestigen.

Het verslag over 1956 heeft evenals zijn voorganger alleen betrekking op de percelen R en R' van de polderdijk tussen Kampen en Elburg en met name op de drie kunstmatige eilandjes in het betref-

fende deel van het Veluwemeer, waar het broedvogelleven dit seizoen bijzonder rijk was.

Persoonlijk bezocht ik deze gebieden in het broedseizoen op 30 en 31 maart; 2, 21, 22 en 29 april; 5, 6, 13, 20, 21, 26 en 27 mei; 2, 3, 9, 10, 16, 17, 23, 24 en 30 juni en 1, 7, 8 en 17 juli, ten dele in gezelschap van de Vogelwachters A. VAN DEN BERG en J. A. F. KORIDON van het Staatsbosbeheer, waarvan de eerste, die 1 juni als zodanig werd aangesteld, zich juist dit gebied zag toegewezen en er dus sinds die datum dagelijks vertoefde. Beiden ben ik veel dank verschuldigd voor alle medewerking en het ter beschikking stellen van alle gewenste gegevens, waardoor het beeld van de broedvogelstand, vooral op de eilandjes, veel vollediger werd dan in de voorgaande jaren.

I. PERCEEL R.

a. Bouwputterrein Roggebotsluis.

Begin april werd het pompen in de bouwput stopgezet, waardoor deze weer geleidelijk vol liep. Einde april was het grootste deel van de moerassige strook aan de N. zijde van de put (zie Limosa, 27, p. 126, fig. 3) reeds weggebaggerd. Begin juli werd de ringdijk van de put doorgegraven en konden de eerste schepen passeren. Op het oude opslagterrein verrezen naast de tijdelijke woningen en keten van de aannemers een viertal stenen huizen voor het sluispersoneel. Door dit alles veranderde de situatie ter plaatse volkomen, met uitzondering van het „le strandje” achter het opslagterrein (zie Limosa, 25, p. 3 en 27, p. 126) met zijn aaneengesloten rietbegroeiing. De volgende soorten werden op en bij het putterrein aangetroffen:

Huismus (*Passer domesticus*): 30 maart, een troep van minstens 16 ex.; de volgende dag weer een aantal; 22 april, 2 ex. en 6 mei een paartje bij de huizen. Rietgors (*Emberiza schoeniclus*): minstens 3 paar. Witte Kwikstaart (*Motacilla alba*): in ieder geval 1 broedpaar (de beide ouden met voer gezien). Grote Karekiet (*Acrocephalus arundinaceus*): 3 à 4 zingende ex. op de oude broedplaats, maar nu ook 1 op het „strandje” en 1 aan de dijk. Kleine Karekiet (*A. scirpaceus*): enkele zingende ex. op de beide oude plaatsen. Rietzanger (*A. schoenobaenus*): op 6 mei, 1 zingend ex. Merel (*Turdus merula*): 1 broedgeval in een hoopje rietresten vlak bij een wilg aan de dijkvoet (6 mei, nest nog leeg; 13 mei, 4 eieren; 20 mei, nest platgedrukt). Boerenzwaluw (*Hirundo rustica*): 2 juni, 1 ex. op telefoondraad. Wilde Eend (*Anas platyrhynchos*): 10 juni, 2 ♀♀ met troepje kleine pulli.

b. Nieuwe opslagterrein, N. van Roggebotsluis. In 1955 werd benoorden Roggebotsluis aan de polderzijde van de dijk een nieuw opslagterrein opgespoten dat in het najaar tegen verstuiving met tarwe werd ingezaaid. In 1956 werden er draineerbuisen, pakken turfstrooisel en stenen opgeslagen, terwijl er ook een loods werd gebouwd. Op 9 juni vonden we er een nest van de Witte Kwikstaart (*Motacilla alba*) in een hoopje los bij elkaar liggende straatklinkers; het bevatte 6 jongen.

c. De Polderdijk.

In de toegenomen begroeiing met riet en wilgen aan de dijk, langs de oever van het randmeer, richting Ketelhaven, werden de volgende soorten op verschillende data in het broedseizoen, merendeels zingend, aangetroffen:

Rietgors (*Emberiza schoeniclus*); Grote Karekiet (*Acrocephalus arundinaceus*) en Kleine Karekiet (*A. scirpaceus*).

d. Het nieuwe eilandje, N. van Roggebotsluis. Dit in het randmeer tussen Roggebotsluis en Ketelhaven in 1955 aangelegde eilandje, groot ruim 1.3 ha, was in het seizoen 1956 nog geheel kaal, op een randbeplanting met wilgenstek na. Een eerste bezoek op 10 juni met VAN DEN BERG en KORIDON, leverde slechts enkele lege, kleine nestkuiltjes op (zie Limosa, 29, p. 141). Op 27 juni vond KORIDON er een 4-legsel van de Kleine Pluvier (*Charadrius dubius*); op 9 juli was dit nog aanwezig, maar trof VAN DEN BERG er geen verdere nesten aan. Het lid HINLOOPEN zag er 1 juli Dwergsterns (*St. albifrons*) met 2 pulli.

II. PERCEEL R' (tussen Roggebotsluis en Elburg, lang ca 9 km) (zie Limosa, 27, p. 125, fig. 2 en p. 126, fig. 3).

a. Opgespoten terrein bij de grens van R.

In 1955 werd een hoeveelheid grond, overgebleven bij het baggeren van de scheepvaartgeul in het Veluwemeer, gestort aan de polderzijde van de dijk, vlakbij de grens met perceel R. Daar het niet als opslagterrein was bedoeld, konden er zich in 1956 enkele vogelsoorten vestigen:

Scholekster (*Haematopus ostralegus*): 1 broedpoging (vers, gebroken ei gevonden). Kleine Pluvier (*Ch. dubius*): nesten van w.s. 2 paar. Strandpluvier (*Ch. alexandrinus*): nesten van minstens 2 paar. Kievit (*Vanellus vanellus*): mogelijk 1 broedgeval. Dwergstern (*Sterna albifrons*): w.s. 1 broedgeval.

b. De le wei.

Rietgors (*Emberiza schoeniclus*): één broedgeval (onder een elzenstruikje). Veldleeuwerik (*Alauda arvensis*): zeker 1 broedpaar. Witte Kwikstaart (*M. alba*): zeker één broedpaar bij de schapenschuren. Scholekster (*H. ostralegus*): nesten van 2 paar. Kievit (*V. vanellus*): vermoedelijk 2 à 3 broedparen; 1 nest vastgesteld (KORIDON). Kempfaan (*Philomachus pugnax*): gedurende de hele maand mei aanwezig, 13 mei o.a. troep van 70 à 80 ex. Tureluur (*Tringa totanus*): mogelijk een enkel broedgeval (o.a. 20 mei, alarmerend ex.). Grutto (*Limosa limosa*): idem (op 5 data tussen 21 april en 27 mei aangetroffen).

c. De le kaap.

Gele Kwikstaart (*M. flava*): minstens 1 broedpaar. Wilde Eend (*A. platyrhynchos*): 1 $\times$ 1 en 1 $\times$ 2 $\varnothing$ $\varnothing$ (H. v. ELBURG) met pulli, aan de oever. Kleine Pluvier (*Ch. dubius*): 1 nest gevonden. Strandpluvier (*Ch. alexandrinus*): verschillende broedparen; 2 nesten gevonden. Kievit (*V. vanellus*): mogelijk broedden er 1 of 2 paar. Kempfaan (*Ph. pugnax*): de hele broedtijd talrijk. Visdief (*St. hirundo*): 20 mei, 19 nesten gepasseerd (geen volledige inventarisatie); de veel dichter geworden vegetatie werkte remmend op de broedmogelijkheden.

d. Het strand.

Scholekster (*H. ostralegus*): w.s. 2 broedparen; 25 juni groot jong geringd (V. d. B.). Kleine Pluvier (*Ch. dubius*): w.s. minstens 2 paar; 1 nest gevonden (KORIDON). Strandpluvier (*Ch. alexandrinus*): nesten van 11 paar, totaal aantal paren echter groter; 3 pulli geringd (V. d. B.). Kievit (*V. vanellus*): nesten van 4 paar, totaal aantal paren minstens 6, w.s. meer. Kemphaan (*Ph. pugnax*): in sterk wisselend aantal gedurende hele broedtijd waargenomen, op de „klaverstrook” op 13 mei zelfs een troep van meer dan 60 ex.; VAN DEN BERG ringde 6 juli een juv. ex., 11 juli 3 kleine pulli en een juveniel ex. en op 18 juli weer een juv. ex. Visdief (*St. hirundo*): 20 mei, 27 nesten geteld, zonder speciale inventarisatie; later aanzienlijk toegenomen, maar veel minder talrijk dan op de eilandjes. Dwergstern (*St. albifrons*): één broedgeval, het eerst vastgesteld door de heer H. VAN ELBURG, ambtenaar Dienst N.O.P. werken, Kampen; de pulli 10 juni geringd (KORIDON).

e. De 2e kaap.

Gele Kwikstaart (*M. flava*); vermoedelijk 1 broedgeval. Witte Kwikstaart (*M. alba*): geregeld weer 1 paartje bij de landbouwschuur, waarin tijdens een inspectie met KORIDON op 2 juni, naast enkele oude nesten, een vermoedelijk dit jaar uitgevlogen nest van w.s. deze soort werd aangetroffen. [Twee andere oude nestresten waren vermoedelijk van de Boerenzwaluw (*H. rustica*) afkomstig, welke soort er echter door ons in 1955 en 1956 nimmer werd geconstateerd, zodat ze op een broedgeval in het bouwjaar van de schuur (1954) betrekking zouden moeten hebben.] Wilde Eend (*A. platyrhynchos*): minstens 2 broedparen (29 april nest met 3 eieren, dat later verlaten bleek te zijn; 21 april rapporteerde de heer R. VAN DER VEEN, Ulo-onderwijzer te Kampen, een 10-legsel, niet ver daarvandaan, terwijl diezelfde dag een uitvoerder van de Zuiderzeewerken vertelde, dat er al nesten waren uitgehaald); 23 juni, ♀ met pulli aan de oever (H. VAN ELBURG). Scholekster (*H. ostralegus*): 1 broedpaar, nest niet gevonden. Kleine Pluvier (*Ch. dubius*): minstens enkele broedparen. Strandpluvier (*Ch. alexandrinus*): verschillende broedparen; 2 nesten gevonden (V. d. B.); 26 juni en 2 juli telkens 1 pullus geringd (V. d. B.). Kievit (*V. vanellus*): minstens 2, vermoedelijk 3 broedparen (21 april, één nest gevonden door de heer R. VAN DER VEEN). Kemphaan (*Ph. pugnax*): geregeld aangetroffen, in wisselend aantal. Grutto (*L. limosa*): één broedgeval (11 april, 3-legsel, gevonden door de heer R. VAN DEN BERG, ambtenaar P.T.T., Kampen). Visdief (*St. hirundo*): 20 mei, 31 nesten geteld (geen volledige inventarisatie); later nog toegenomen, maar ook hier werd de situatie voor deze soort aanzienlijk slechter. Kokmeeuw (*Larus ridibundus*): Late vestiging van minstens 4 paar (24 juni, 2 in aanbouw en 1×2 en 1×3 ; 2 juli, 2×3 erbij gekomen (V. d. B.)).

f. De 2e wei.

Deze wei kon ook dit jaar niet in de geregelde contrôle worden opgenomen.

Op het aan de 2e kaap grenzende gedeelte nestelde vrij zeker een paar Grutto's (*L. limosa*) (V. d. B.); vermoedelijk, op het gedrag afgaande, een Kievit (*V. vanellus*) en een Tureluur (*Tr. totanus*) en mogelijk ook een Scholekster (*H. ostralegus*), terwijl daar ook troepen Kemphanen (*Ph. pugnax*) vertoefden.

g. Het 1e (noordelijkste) eilandje.

Dit werd door mij vijfmaal bezocht (26 mei, 17 juni en 1, 8 en 17 juli), steeds in gezelschap van VAN DEN BERG terwijl op de beide eerste en de laatste datum ook KORIDON aanwezig was. Het eilandje was dit jaar ten dele sterk begroeid; vooral de natuurlijke rand-

Foto J. A. F. KORIDON

Fig. 1. Nest van de Grote Stern (*Sterna sandvicensis*), 1e eilandje in het Veluwe-meer, tussen Kampen en Elburg, 26 mei 1956.

[Nest of Sandwich-Tern, First small island in the Veluwe-lake between Kampen and Elburg.]

vegetatie was zeer dicht, maar ook de aangeplante struiken waren flink opgeschoten.

Wilde Eend (*A. platyrhynchos*): 2 broedgevallen (26 mei, ♀ met jongen; 24 juni, idem en een dood pullus (V. d. B.)). Slobeend (*Spatula clypeata*): 26 mei, een eendennest met 7 eieren (plus 1 van de Visdief), dat wegens de ligging (in het kale zand boven op het eilandje) en de eiermaten, ook volgens DE VRIES, hoogst w.s. tot deze species behoorde. Fuut (*Podiceps cristatus*): één broedgeval in een pol van Lisdodde, Mattenbies en Riet bij het eilandje (V. d. B.). Scholekster (*H. ostralegus*): 1 broedgeval. Kleine Pluvier (*Ch. dubius*): nesten van minstens 4 paar. Strandpluvier (*Ch. alexandrinus*): nesten van minstens 3 paar. Kluut (*Recurvirostra avosetta*): nesten van 4 paar. Grote Stern (*Sterna sandvicensis*): bij het eerste bezoek op 26 mei, één 1-legsel (zie fig. 1), dat 14 juni uitkwam, terwijl er toen een 2-legsel was bijgekomen (V. d. B.); 17 juni, 1 × 1 en 1 × 2 er bij; 24 juni, eveneens (V. d. B.); 1 juli, weer 2 × 1; 8 juli, 1 × 1 (totaal toen dus 9 nesten); 12 juli, ongewijzigd (V. d. B.), maar 17 juli weer 10 (!) nieuwe nesten (9 × 1 en 1 × 2); 25 juli, nog weer 2 × 1 (V. d. B.); controles op 7, 8 en 10

aug. leverden geen nieuwe nesten meer op (V. d. B.); totaal dus 21 nesten. Vissdief (*St. hirundo*): inventarisatie op 26 mei: 45×1 , 137×2 , 825×3 en 6×4 , totaal 1013 nesten met eieren, voorts 3 pulli. Kokmeeuw (*L. ridibundus*): inventarisatie op 26 mei: 16×1 , 30×2 en 62×3 , totaal 108 nesten met eieren. Meerkooet (*Fulica atra*): 8 juli, 1 groot pullus; 24 juli, 2 nesten in pol van Lisdodde, Bies en Riet, bij het eilandje (V. d. B.).

h. Het 2e eilandje (tegenover het strand).

Zesmaal bezocht (21 mei, 3, 16 en 30 juni, 7 en 17 juli), eveneens steeds samen met VAN DEN BERG, op de 2e en de laatste datum tevens in gezelschap van KORIDON. Voor de natuurlijke en kunstmatige begroeiing geldt vrijwel hetzelfde als voor het 1e eilandje; slechts de rietvegetatie langs de randen ontbrak hier vrijwel.

Wilde eend (*A. platyrhynchos*): twee broedgevallen (20 mei, nest met 1 dood klein pullus en 14 juni, ♀ met pulli (V. d. B.)). Scholekster (*H. ostralegus*): 3 juni, 1 ei bij 2-legsel van Vissdief, die alle 3 eieren uitbroedde (zie Limosa, 29, p. 148). Strandpluvier (*Ch. alexandrinus*): nesten en pulli van minstens 3 paar. Kievit (*V. vanellus*): één broedgeval (2 jongen aange-troffen). Tureluur (*Tringa totanus*): zeer w.s. één broedgeval (op 3 data sterk alarmerende ad. vogel). Kluut (*Recurvirostra avosetta*): nesten en pulli van minstens 5 paar. Grutto (*L. limosa*): nest en pulli van 2 paar. Grote Stern (*St. sandvicensis*); bij het 2e bezoek, op 3 juni, 3×1 , waarvan er één op 8 juni 2 eieren bevatte (V. d. B. en KORIDON); 16 juni, 1×1 erbij; 19 juni, eveneens (V. d. B.), dat 24 juni ook 2 eieren had, terwijl nog 1×1 erbij gekomen was (V. d. B.); 27 juni (V. d. B.) en 30 juni, ongewijzigd; 3 juli, echter weer 4×1 (V. d. B.); 7 juli, nieuw 1×1 en groot pullus van nog onbekend nest; 11 juli, weer 1×1 (V. d. B.); 14 en 16 juli, ongewijzigd (V. d. B.), maar 17 juli nog 1 los ei (met wat zand er aangekleefd); controles door VAN DEN BERG op 20, 26 en 27 juli en op 1 aug. leverden geen nieuwe gegevens meer op; totaal dus 13 of 14 nesten. Vissdief (*St. hirundo*): inventarisatie op 3 juni: 64×1 , 88×2 , 454×3 en 5×4 , totaal 631 nesten, voorts 155 pulli; 30 juni en 7 juli weer veel nieuwe legsels. Dwergstern (*St. albifrons*): nesten en pulli van minstens 4 paar. Kokmeeuw (*L. ridibundus*): inventarisatie op 3 juni: 12×1 , 40×2 en 73×3 , totaal 125 nesten met eieren, voorts 20 pulli. Meerkooet (*F. atra*): één broedgeval in moerasandijvie en één in een biezenpol bij het eilandje.

i. Het 3e (zuidelijkste) eilandje.

Driemaal bezocht (21 mei, 23 juni en 7 juli), met VAN DEN BERG, op de 2e datum tevens vergezeld van KORIDON. Het zuidelijke stuk is onbeplant gelaten en maakt een duinachtige indruk; de natuurlijke vegetatie van het overige deel is belangrijk ijler dan van de beide andere eilandjes.

Scholekster (*H. ostralegus*): 2 broedgevallen. Kleine Pluvier (*Ch. dubius*): nesten van minstens 2 paar. Strandpluvier (*Ch. alexandrinus*): nesten en pulli van minstens 7 paar. Kluut (*Recurvirostra avosetta*): nesten en pulli van minstens 4 paar. Grote Stern (*St. sandvicensis*): mogelijk 1 broedgeval (op verschillende data alarmerend en 8 aug. 1, echter reeds vluchtig, dood jong (V. d. B.)). Vissdief (*St. hirundo*): inventarisatie op 21 mei: 145×1 , 243×2 , 300×3 en 1×4 , totaal 689 nesten. Dwergstern (*St. albifrons*): nesten en pulli van vermoedelijk minstens 7 paar. Kokmeeuw (*L. ridibundus*): nesten en pulli van minstens 6 paar, die hier, op 2 paar na, belangrijk later tot broeden kwamen dan op de beide andere eilandjes. Meerkooet (*F. atra*): 1 broedgeval in een Zeebiespol bij het eilandje.

VERGELIJKING MET 1955.

Perceel R.

Hier verdween door verwijdering van de bouwput de broedgelegenheid voor Bontbek- en Kleine Pluvier (*Ch. hiaticula* en *dubius*) en de Kluut (*R. avosetta*), terwijl door het wegbaggen van het grootste deel van het moeras aan de Noordzijde van de voormalige put de broedmogelijkheid voor de *Acrocephalus*-soorten en de Meerkoet (*F. atra*) zeer werd ingeperkt. De Grote Karekiet (*A. arundinaceus*) vestigde zich nu echter op 2 plekken in de naaste omgeving. Nieuw was hier de vestiging van een Merel-paar (*Turdus merula*). Het nieuwe opslagterrein ten N. van de sluis verschaftte een broedplaats aan een paartje van de Witte Kwikstaart (*M. alba*). Het nieuwe eilandje in het randmeer, halfweg Ketelhaven, kreeg zijn eerste bewoners in de vorm van een paartje Kleine Pluvieren (*Ch. dubius*) en Dwergsterns (*St. albifrons*).

Helaas ontbrak ook dit jaar de gelegenheid het 2e „strandje” (zie Limosa, 25, p. 3, fig. 2) te inventariseren. Door toeneming van de vegetatie aan de dijkvoet langs het randmeer kregen hier Rietgors (*E. schoeniclus*) en Grote en Kleine Karekiet (*A. arundinaceus* en *scirpaceus*) meer nestelmogelijkheden.

Perceel R'.

De in 1955 gestorte baggergronden langs de dijk, even bezuiden Roggebotsluis, werden bevolkt door een Scholekster (*H. ostralegus*), enkele Pluviertjes (*Ch. dubius* en *alexandrinus*), een Dwergsternpaar (*St. albifrons*) en mogelijk een Kievit (*V. vanellus*).

De terreinen zelf ondergingen overigens geen wijzigingen; alleen maakte de toegenomen natuurlijke begroeiing (ook op het strand) en het sterk omhoogschieten van de vele aangeplante struiken en boompjes het gebied minder geschikt voor de *Charadrius*-soorten en plaatselijk met name voor de Visdief (*St. hirundo*); de Bontbek (*Ch. hiaticula*) verdween vermoedelijk geheel. Nieuw was hier de vestiging van enkele Kokmeeuwen (*L. ridibundus*) en Tureluurs (*Tr. totanus*), terwijl de Kievit (*V. vanellus*) toenam en vermoedelijk ook de Kemphaan (*Ph. pugnax*).

De grootste wijzigingen hadden echter plaats op de drie eilandjes. Enigszins toegenomen was hier de Dwergstern (*St. albifrons*), zeer sterk de Visdief (*St. hirundo*). Nieuw was de vestiging van Tureluur (*Tr. totanus*) en Grutto (*L. limosa*) en w.s. Slobeend (*Spatula clypeata*). Het opvallendst was echter het volgende: de Kokmeeuw (*L. ridibundus*), die het in 1955 niet verder bracht dan een enkele broedpoging, vestigde zich in minstens 250 paar, hoofdzakelijk op het 1e en 2e eilandje,

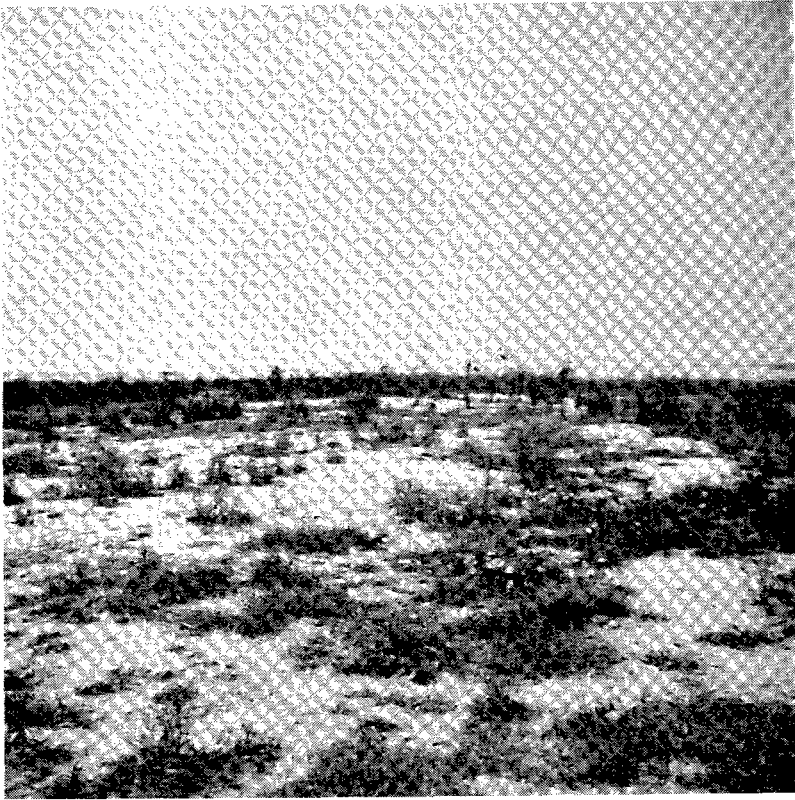

Foto J. A. F. KORIDON

Fig. 2. Broedterrein van de Grote Stern (*Sterna sandvicensis*) op het 1e eilandje in het Veluwemeer, tussen Kampen en Elburg, 17 juli 1956.

[Breeding-place of Sandwich-Terns. First small island in the Veluwe-lake between Kampen and Elburg.]

terwijl de Grote Stern (*St. sandvicensis*), waarvan in 1955 slechts 1 ei na de broedtijd werd gevonden (zie Limosa, 28, p. 119), nu twee kleine kolonies stichtte, eveneens op het 1e en 2e eilandje, waar in totaal minstens 34 nesten werden gevonden (zie fig. 2). Van het IJsselmeergebied was het broeden van deze soort tot nu toe alleen bekend van Lemmer (1934), de Mokkebank bij Laaxum (sinds datzelfde jaar) en de Makkumerwaard (sinds 1942). Op de Mokkebank, waar in 1941 naar schatting tussen de 7 en 8000 paar broedden (In Weer en Wind, 6, p. 75), werd de situatie door de toenemende plantengroei ongeschikt; in 1954 nestelden er nog 30 paar (G. BOSCH), daarna niet meer (med. G. BOSCH). Mogelijk zijn de Veluwemeer-vogels van deze het dichtstbij gelegen voormalige broedplaats afkomstig. Op de Makkumerwaard waren in 1955 2000 en in 1956 1800 paren (med. G. BOSCH).

SYSTEMATISCHE LIJST BROEDVOGELS „OOSTELIJK FLEVOLAND”
PERCELEN R EN R' IN 1956.

1. *Passer domesticus* — H u i s m u s.
Perceel R : bouwputterrein.
2. *Emberiza schoeniclus* — R i e t g o r s.
Perceel R : polderdijk en bouwputterrein.
Perceel R' : 1e wei. Geringd 5 pulli.
3. *Alauda arvensis* — V e l d l e e u w e r i k.
Perceel R' : 1e wei.
4. *Motacilla flava* — G e l e K w i k s t a a r t.
Perceel R' : 1e kaap en 2e kaap (vermoedelijk).
5. *Motacilla alba* — W i t t e K w i k s t a a r t.
Perceel R : nieuwe opslagterrein en bouwputterrein. Geringd : 6 pulli.
Perceel R' : 1e wei (bij schapenschuren) en 2e kaap (landbouwschuur).
6. *Acrocephalus arundinaceus* — G r o t e K a r e k i e t.
Perceel R : polderdijk en bouwputterrein.
7. *Acrocephalus scirpaceus* — K l e i n e K a r e k i e t.
Perceel R : polderdijk en bouwputterrein.
8. *Acrocephalus schoenobaenus* — R i e t z a n g e r.
Perceel R : bouwputterrein (vermoedelijk).
9. *Turdus merula* — M e r e l.
Perceel R : bouwputterrein (nieuwe vestiging).
10. (?) *Hirundo rustica* — B o e r e n z w a l u w.
Perceel R : bouwputterrein (mogelijk).
11. *Anas platyrhynchos* — W i l d e E e n d.
Perceel R : bouwputterrein.
Perceel R' : 1e en 2e kaap en 1e en 2e eilandje.
12. (?) *Spatula clypeata* — S l o b e e n d.
Perceel R' : 1e eilandje (hoogstwaarschijnlijk deze species).
13. *Podiceps cristatus* — F u u t.
Perceel R' : in lisdodde-, bies- en rietpol bij 1e eilandje.
14. *Haematopus ostralegus* — S c h o l e k s t e r.
Perceel R' : opgespoten terrein, 1e wei, strand, 2e kaap, 2e wei (mogelijk), 1e, 2e en 3e eilandje. Geringd : 1 pullus.
15. *Charadrius dubius* — K l e i n e P l u v i e r.
Perceel R : nieuwe eilandje.
Perceel R' : opgespoten terrein, 1e kaap, strand, 2e kaap, 1e en 3e eilandje.
16. *Charadrius alexandrinus* — S t r a n d p l u v i e r.
Perceel R' : opgespoten terrein, 1e kaap, strand, 2e kaap, 1e, 2e en 3e eilandje. Geringd : 13 pulli.

17. *Vanellus vanellus* — K i e v i t.
Perceel R': opgespoten terrein (mogelijk), 1e wei, 1e kaap (mogelijk), strand, 2e kaap, 2e wei (vermoedelijk) en 2e eilandje. Geringd: 4 pulli.
18. *Philomachus pugnax* — K e m p h a a n.
Perceel R': 1e wei (mogelijk), 1e kaap (vermoedelijk), strand en 2e kaap (vermoedelijk). Geringd: 3 pulli en 3 juv.
19. *Tringa totanus* — T u r e l u u r.
Perceel R': 1e wei (mogelijk), 2e wei (vermoedelijk) en 2e eilandje (nieuwe vestiging).
20. *Recurvirostra avosetta* — K l u u t.
Perceel R': 1e, 2e en 3e eilandje. Totaal minstens 13 paar. Geringd: 26 pulli.
21. *Limosa limosa* — G r u t t o.
Perceel R': 1e wei (mogelijk), 2e kaap, 2e wei (vrij zeker) en 2e eilandje. Geringd: 2 pulli.
22. *Sterna sandvicensis* — G r o t e S t e r n.
Perceel R': 1e en 2e eilandje en 3e eilandje (mogelijk). Totaal minstens 34 nesten. Geringd: 19 pulli.
23. *Sterna hirundo* — V i s d i e f.
Perceel R': 1e kaap, strand, 2e kaap, 1e, 2e en 3e eilandje. Totaal op de 3 eilandjes zeker 2400 broedparen. Op R' zelf 2 juni totaal 101 nesten (VAN ELBURG). Geringd: 2032 pulli.
24. *Sterna albifrons* — D w e r g s t e r n.
Perceel R: nieuwe eilandje.
Perceel R': opgespoten terrein (vermoedelijk), strand, 2e en 3e eilandje. Totaal minstens 13 broedparen. Geringd: 25 pulli.
25. *Larus ridibundus* — K o k m e e u w.
Perceel R': 2e kaap, 1e, 2e en 3e eilandje. Totaal minstens 250 broedparen. Geringd: 296 pulli.
26. *Fulica atra* — M e e r k o e t.
Perceel R': 1e eilandje (en in nabije pol), 2e eilandje (idem) en in zeebiespol bij 3e eilandje. Geringd: 1 pullus.

Literatuur.

- KATE, C. G. B. TEN (1955): De broedvogels van „Oostelijk Flevoland” in 1955. *Limosa*, 28, p. 112—126.
- (1956): Reuzensterns, *Hydroprogne caspia* (Pallas), overzomerend bij Kampen. *Limosa*, 29, p. 140—143.
- (1956): Visdief (*Sterna hirundo*) broedt twee eigen eieren uit en één van een Scholekster (*Haematopus ostralegus*). *Limosa*, 29, p. 148.
- Zie verder *Limosa*, 28, p. 125.

MINISTERIE VAN VERKEER EN WATERSTAAT (1956): driemaandelijks bericht betreffende de Zuiderzeewerken, 37.

Summary: The Breeding-Birds of „Oostelijk Flevoland", 1956.

In 1956 only 10 kilometres of the enclosing-dam of the future Polder „Oostelijk Flevoland" remained to be done (see Limosa, 28, p. 125). On the 13th of September the last opening was closed and on the same day the three pumpingstations („gemalen"), situated near Lelystad, Harderwijk and Ketelmeer (see ibidem, p. 113, fig. 1), commenced their enormous task of the removal of about $1\frac{1}{2}$ milliards m³ of water. The water-level will fall about 1 cm a day and the whole future Polder will be dry at the end of July or the beginning of August 1957. The S.E.-area however being the most shallow will be reclaimed much earlier; so in the coming season a settlement of breeding-birds may be expected there. As was the case the year before the observations in 1956 were chiefly confined to the eastern zone of the enclosing-dam represented on fig. 2 of the second report (Limosa, 27, p. 125) and the three small artificial islands in the adjacent part of the Veluwe-lake between the new dam and the old coast.

The situation near the lock (see ibidem, p. 126, fig. 3) changed a lot, caused by the removal of the foundations and adjacent marsh-grounds. So some Waders disappeared and the marsh-birds got restricted in their breeding-possibilities. New in this area was the settlement of a pair of Blackbirds (*T. merula*). In consequence of the dumping of superfluous ground along the dam of the future Polder a few Waders (e.g. *Ch. dubius* and *alexandrinus*) settled here. On a new storage-ground a pair of White Wagtails (*M. alba*) built their nest. The situation on the widened outer slope of the dam along a length of 6 kilometres, with the two "sheep-meadows", two "capes" and a "beach", only was partly modified by the increase of the wild vegetation and the shooting-up of the planted shrubs and trees. This locally caused a restriction of breeding-possibilities for the small Plovers (the Ringed Plover presumably disappeared) and the Common Tern (*St. hirundo*). The Lapwing (*V. vanellus*) and probably also the Ruff (*Ph. pugnax*) increased in number. New was the settlement of some Black-headed Gulls (*L. ridibundus*) and Redshanks (*Tr. totanus*). The biggest change however took place on the three small islands. Here the Little Tern (*St. albifrons*) increased a bit, the Common Tern (*St. hirundo*) a lot (at least 2400 breeding-pairs). New breeding-birds on these islands were Redshank, Black-tailed Godwit (*L. limosa*) and most probably the Shoveler (*Sp. clypeata*). The most important change was the settlement of Black-headed Gulls (at least 250 pairs) and Sandwich Tern (*St. sandvicensis*) (at least 34 nests). Both species in 1955 only made a first breeding-attempt.